

Duurzame kunst

KUNSTVLAAI

Various Artists

21 mei t/m 25 mei

Kunstvlaai

Amstelpark, Amsterdam

20-05-14 / Tessa Verheul / TL #91

Het is een intrigerend beeld in de setting van het Amstelpark. Tussen de bomen van het Amsterdamse park staat het billboardbeeld van een bonsaiboompje in een goed gevuld aquarium. Het met zorg opgekweekte boompje staat bijna in zijn geheel onder water. Is hier sprake van sadisme of refereert het aan een dystopisch toekomstbeeld? Waar is het misgegaan? Het billboardbeeld is afkomstig van de installatie *Drowning Bonsai* (2013) en is gemaakt door Various Artists, een gedeeld pseudoniem voor een groep kunstenaars in Brussel. Het beeld is een foto van een installatie die bestaat uit vier aquaria, elk gevuld met water afkomstig uit verschillende delen van Portugal, een land waar het landschap in rap tempo aan het veranderen is.

Het project is tekenend voor nadine, de idealistisch georiënteerde kunstorganisatie in Brussel. Het 'laboratorium voor hedendaagse kunst' dat in 1999 werd opgericht door kunstenaars Trudo Engels en Ferdinand Dubois, biedt ruimte voor artistiek onderzoek en experiment. Nadine initieert projecten gericht op lokale onderwerpen, zoals de micro-economie in een wijk of het creëren van meer groen in de stad. Het project *Default* (2013) strekt zich echter buiten de landsgrenzen uit en behelst internationale fietstochten door kunstenaars. In de zomer van 2013 organiseerde nadine voor de tweede keer het Default-project, waarin een groep kunstenaars op de vouwfiets een parcours door Europa aflegt, als ware een mobiel atelier. De route wordt lukraak bepaald door de vouwlijn van een opgevouwen kaart, van Tory Island (Ierland) recht naar beneden naar het noorden van Spanje, en van daaruit naar het meest zuidelijke deel van Portugal. Waar de kunstenaars vol bewondering spreken over de biodiversiteit en de grote verscheidenheid van planten in Noord-Spanje, stuiten zij tijdens hun fietstocht naar het zuiden van Portugal op de desastreuze gevolgen van een snel veranderend landschap. Op plekken in Zuid-Portugal treffen zij hectares vol met overstromde olijfbomenvelden. Hoewel dit beeld aan een natuurramp doet denken, blijkt het om een weloverwogen politiek besluit te gaan.

Vanuit economisch winstoogmerk is door multinationals (nota bene met steun van een Europees subsidieprogramma voor landbouw) besloten om de droge woestijnachtige grond door middel van een irrigatiesysteem kunstmatig geschikt te maken voor citroen- en sinaasappelbomen. Ironisch genoeg zorgen de kunstmatige meren, die water toeleveren aan de citrusplantages, voor extra droogte in de omliggende gebieden, waardoor landbouw voor de lokale boeren onmogelijk wordt. Various Artists verwerkte dit beeld op kleine schaal tot de installatie *Drowning Bonsai*, gebruikmakend van kunstmatig gekweekte boompjes als illustratie van de extreme impact van de mens op de natuur.

Een ander 'eco-artistiek' project dichterbij huis was de residentieplek *Wasteland* (2010 - 2013). Op een braakliggend terrein in Brussel werkten verschillende kunstenaars aan modellen voor 'verticaal tuinieren' en *natural farming*. Kunstenaar Christina Stadlbauer richtte zich op de bijensterfte en probeerde de bijen opnieuw naar de stad te laten trekken, terwijl Lina Kusaite een tuin creëerde die ook in de winter zou bloeien. Op deze manier probeert nadine, samen met kunstenaars en de lokale bevolking een positieve impuls teweeg te brengen. In bovenstaand voorbeeld de groei van groene en vruchtbare zones in de Europese hoofdstad. Iets soortgelijks is het geval bij *The Shop* (2010-2013), waar zes kunstenaars tijdelijk hun intrek namen in een winkelruimte in Noord-Brussel. Zo begonnen Efi&Amir een tijdelijk reisbureau en Überknackig startte de *Might Shop* (die sprekend op een nightshop leek).

Al deze maatschappelijk betrokken kunstprojecten leiden tot de vraag hoe nadine de rol van de kunstenaar wil omschrijven. Is de kunstenaar een aanjager van verandering in tijden van falend beleid? Volgens nadine stimuleert zij graag kunst met een sociale, politieke of inhoudelijke betrokkenheid. Maar dit wordt beslist niet opgelegd of gedefinieerd in de projecten, deze moeten worden ingevuld door de kunstenaars zelf. De rol van de organisatie zit eerder in het faciliteren dan in het dicteren, zoals in het mogelijk maken van een *Default*-reis of *The Shop*. Volgens medewerker Loes Jacobs zouden de projecten van nadine idealiter moeten leiden tot duurzamere kunst, projecten waar verschillende kunstenaars aan meewerken en waar langere tijd aan een onderwerp gewerkt kan worden. Met projecten als *The Shop*, *Wasteland* en *Default* worden specifieke onderwerpen aangeraakt die reacties uitlokken bij het publiek, en daarmee van betekenis zijn voor de maatschappij. De projecten hoeven dan zelf geen pamflet te zijn, maar geven wat nadine betreft daar wel een aan- of voorzet toe.

Trefwoorden: nadine, Christina Stadlbauer, Efi&Amir, Ferdinand Dubois, Lina Kusaite, Trudo Engels, Überknackig, Various Artists, engagement, maatschappij, duurzaamheid



Various Artists, DROWN.I DROWN.Z (2014) Concept: Bernard Leroy



Various Artists, DROWN.I DROWN.Z (2014) Concept: Bernard Leroy